

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”

Rektor G. Rixsiyeva
2021 yil “28.08.”

MANBASHUNOSLIK AMALIYOTI
FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 200000 – San'at va gumanitar fanlar

Ta'lim sohasi: 220000 – Gumanitar fanlar

Mutaxassislik: 70220303 – Tarixshunoslik, manbashunoslik
va tariixiy tadqiqot usullari (Markaziy Osiyo
mamlakatlari bo'yicha)

Ellen

2

Chry

11

2. Madraimov A., Fuzailova G. O'zbekiston tarixi manbalari. Toshkent: -2010.
3. Habibullayev A. Adabiy manbashunoslik va matrshunoslik. Qisqacha kurs. Toshkent: TDShl, 2000.
Qo'shimcha adabiyotlar
1. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tarib-intizom va shaxsiy javobgartlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – T.: "O'zbekiston", 2017.
2. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birligalkida barpo etamiz. – T.: "O'zbekiston", 2016.- 56 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farvonlonigining garovi. – T.: "O'zbekiston", 2017. - 48 b.
4. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan quramiz. – T.: "O'zbekiston", 2017. - 488 b.
5. Arslonzoda R. Istochnikovedenie. Uchebnik. Otv. red. M.Isxakov. Tashkent: Navro'z, 2019.
6. Ahmedov B.A. O'zbekiston xalqlari tarixi manbalarda. Toshkent: -1991.
7. Albrecht Noth. The Early Arabic Historical Tradition: A Source-Critical Study (Studies in late antiquity and early Islam) Hardcover – July 1, 1994.
Axborot manbalari
8. www.edu.uz :
9. www.ziyo.net
10. www.archive.org
11. www.shameela.ws
12. www.resources.aldaad.org
13. www.alwaraq.net
14. www.al-furqan.com
15. www.islamansiklopedisi.org.tr
7. O'quv dasturi "Manbashunoslik va tasavvuf germenevitkasi" kafedrasida ishlab chiqilgan va 20 <u>21</u> - yil " <u>22</u> <u>08</u> " dagi " <u>1</u> "-sonli bayonnomasi bilan ma'qillangan.
O'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 20 <u>21</u> - yil " <u>22</u> <u>08</u> " dagi " <u>1</u> "-sonli bayoni bilan tasdiqlangan.
Fan/modul uchun mas'ullar:
Z.I. Alimov - TDSHU, "Manbashunoslik va tasavvuf germenevitkasi" tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi.
Taqrizchilar:
R. Alimova – t.f.n., ToshDSHI Markaziy Osyo xalqlari tarixi va etnologiyasi kafedrasи dotsenti H. Lutfillayev – t.f.n., O'RFA Sharqshunoslik instituti katta ilmiy xodimi

Fan/modul kodi MA104	O'quv yili 2021-2022	Semestr 1	ECTS - Kreditlar 4
Fan/modul turi Majburiy	Ta'llim tili O'zbek	Hafadagi soatları: 4	
1.	Fanning nomi Manbashunoslik amaliyoti	Auditoriya mashg'ulotlari (soat) 60	Mustaqil ta'lim (soat) 60
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – Sharqshunos, manbashunos tarixchi sifatida Markaziy Osyo mintaqqa tarixi yo'nalishi bo'yicha tayyorlanadigan kadrlarni qadimiy yozuv tizimlarimiz, ulamning jahon yozuv madangiyatida tutgan o'mi, ko'plab alifbe tizimlarida bitilgan yozma yodgorliklarning tarixiy tahilliga o'rnatish, matnlari ustida ishlash amaliy tajribasi va ko'nikmasiga ega bo'lishini ta'minlashdan iborat.	Jami yuklama (soat)	

Fanning vazifikasi - Qadimiy yozuvlar va yozuv madaniyati shakllanishining tarixiy shartsharoitlarini o'rganish, Markaziy Osyoining qadimiy yozuvlari genezisini va taraqqiyot bosqichlarini tushuntirish, Markaziy Osyo alifbe tizimlarining funkstional tahilim va yodgorliklarning poleografik hussusiyatlari bilan tanishitirishdan iborat.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu: **1-modulning predmeti, maqsadi va vazifalari**
Markaziy Osyoda qadimda tarqalgen yozuvlar ushbu mavzuning predmetidir. Sharqshunos, manbashunos tarixchi sifatida Markaziy Osyo mintaqqa tarixi yo'nalishi bo'yicha tayyorlanadigan kadrlarni qadimiy yozuv tizimlarimiz, ulamning jahon yozuv madangiyatida tutgan o'mi, ko'plab alifbe tizimlarida bitilgan yozma yodgorliklarning tarixiy tahilliga o'rnatish, matnlari ustida ishlash amaliy tajribasi va ko'nikmasiga ega bo'lishini ta'minlash fanning asosiy maqsadidir.

2-mavzu: **Markaziy Osyoda yozuv yaratilishi tarixi qadimiy alifbeli harf tovush yozuvlarini tizim ining shakllanishi tarixiy shart-sharoitlari**
Markaziy Osyo – jahon miyosida yozuv yaratuvchilik va ilk yozuv madaniyati o'choqlaridan biri. Buning bosh omili Markaziy Osyo mintaqasi

xalqlarining mil. avv. I ming yillik boshlariда ilk davlatchilik munosabatlari dorasiga kirishi edi.

Mintaqa yozuv madaniyatining qadimgi dunyo nuqtai nazaridan ulkan yutuq tomoni shundaki, aval bosdanoq ajoddarimiz yozuvning nutq tovushlariga mos shartli belgilarni tizimini ishlab chiqqanlar. Harflaming inson nutqi tovushlari bilan munosabatlarini hisobga ola bilish esa ulkan filologik bilim va tasavvumi talab etar edi. Ya'ni, miloddan avvalgi I ming yillik o'rtaarida bizning mintaqada inson nutq tovush biriklarining har birini so'z ma'nosini o'zgartirishi jihatidan ajratibgina qolmay, bir tovushni (fonemani) maxsus harf, ya'ni doiniy amal qiluvchi shartli belgi bilan yozishni joriy qilganlar.

3-mavzu: Parfiyoniy yozuv yodgorliklari alifbe tizimi. Matnlari ularni o'qish amaliyoti va tarixshunosligi

Markaziy Osiyoning qadimiy yozuvlari qatorida Parfiya davlatida mil.vw.III asrda shakllangan yozuv alohida o'rningaegabo'idi. Bu yozuvning genetik asosi oramiy yozuviga borib taqaladi. Oramiy alifbesining bir qator harflari parfiya yozuvida mahalliy til tabalabtiriga moslangan. Nisa xarobalaridan topiigan minglab spool parchalaridagi parfiyoniy hujjatchilik bu yozuvning mashhur namunalariadir.

4-mavzu: Qadimgi Xorazm iy yozuvini alifbesi. Matnlari va ularni o'qish amaliyoti tarixshunosligi

Qadimgi Xorazmning Markaziy Osiyoning boshqa madaniy mintaqalaridan qo'shnichilik munosabatlari. ChoMdan keluvchi xavf-xattar, iqisodiy imkoniyatlami himoya qilish zaruriyati. Migrasion jarayonlaming yo'lli kesishgan yerida joylashganlik. Bulaming davlatchilik jarayonlarning tezlashuvi hamda ertarroq yuzaga kelishida omil ekanligi. Oxir-oqibat hisob-kitobi munosabatlarga va, albatta yozuvga bo'lgan ehtiyojining kuchayishi. Mahalliy Xorazm yozuvini yaratishga qaratilgan urinishing arxeologik izlari.

5-mavzu: Sug'd yozuvni, uning turlari va alifbe tizimlari matnlarini o'qish amaliyoti tarixshunosligi

Sug'd yozushi mil. avv. III-II asrlarda oramiy yozuvni asosida shakllangan. Buyuk ipak yo'lli bo'ylab xalqaro munosabatlar tiliga aylangan sug'd tiliga hizmat qilgan. Sug'dlar orqali uyg'ur, mo'g'ul, manjur, koreys yozuvlarining paydo bo'lishiha sug'd yozuvni hal qiluvchi rol o'yagan. Sug'd yozuvining mazkur turi fanda shartli ravigsha "milliy sug'd yozuvni" deb ataladi. Chunki sug'dlar moniy va xristian dinlariiga mansub jamoalarida moniy hamda suryoniy yozuvidan foydalanganlar. Moniy va suryoniy yozuvidan Markaziy Osiyoda turkiy qawmlar ham o'z tillaridagi matnlarni yozishda foydalanishgan.

21. O'rta Osyo xalqlarining lotin aifbosiga o'tish tarixi
22. O'rta Osyo xalqlarining ms aifbosiga o'tish tarixi
23.O'rta Osyo xalqlarining ms aifbosiga o'tish tarixi
24. Arab tilidagi manbalar tarixiga oid ilmiy adabiyotlar
25. Fors tilidagi manbalar bibliografiyasi
26. O'rta asrlarda tuzilgan bibliografik asarlar
Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalardan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsya etiladi.

3. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

- Magistr bilishi kerak;
- Markaziy Osiyo tarixi bilan bog'liq bo'lgan turli xil ilmiy qarashlar haqida tasavvurga ega bo'lishi va ular haqida aniq *fikrlay olishi*;

- yirik tarixchi olimlarning g'oya va konsepsiyalari bilan *tashxagan bo'lishi*;
- Markaziy Osiyo mintaqasidagi davlatlar tarixini yoritgan manbalar, xususan qo'lyozma asarlari va tarixiy hujjatlarini bilish, tarjima va tahlii qila olish *ko'nikmalariга ega bo'lishi*;

- ushbu fandan olgan bilimini amaliyotda tadbiq eta bilishi, manbalarda aksini topgan tarixiy voqealarni to'g'ri tarjima va tahlii qila olish, ulardan o'zi uchun foydali xulosalar chiqara olishi, olgan bilimini ta'lim jarayoniga joriy qila olish *malakalariga ega bo'lishi lozim*.

4. VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- ma'ruzalar;
- interfaol usullar;
- amaliy mashgulotlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar);
- guruhlarda ishlash;
- individual loyihalar;
- o'qilayotgan adabiyot bo'yicha referativ ma'ruzalar
- jamoa bo'llib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

5. VII. Kreditarni olish uchun talabilar:

- Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, sharq tillaridagi tadqiqotlar va ulardag'i etnik va antropologik tahlilat haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakkalarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.

6. Asosiy adabiyotlar:

1. Is'hoqov M.M, X.T.Fayziev. Markaziy Osiyo xalqlari tarixi tarixshunosligi va manbashunosligi. TDSHI, 2017.-296 b.

<p>katalog.</p> <p>10. Manbashunoslik tadqiqotining yo'ralishlari</p> <p>11. Matnshunoslik va uning asosiy vazifalari</p> <p>12. Islom davri matnshunosligi</p> <p>13. Yagona va ko'p nusxali matnlami tadqiq etish</p> <p>14. Matnshunoslikning rivojlanish yo'ralishlari</p> <p>15. Bosma nashrlaming vujudga kelishi</p> <p>16. Matnlami nashrnga tayorlash. Nashr turlari</p> <p>17. Matnlarga izohlar va shaxhlar tuzish</p> <p>18. Targima asarlari matnini o'rganish</p> <p>Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akadem. guruhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordanida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.</p>
<p>IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar</p> <p>Mustaqil ta'lim uchun taysiya etiladigan mavzular:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. O'rta Osiyodagi eng qadimgi hujjatlar 2. Qadimiy lug'atlar 3. Markaziy Osiyo hududida amal qilgan tng qadimgi yozuvlar, ulaming yodgorliklari ustida ishlash amaliyoti 4. Arab yozuvining vujudga kelishi va turlari 5. Qur'on Karim tanqidiy matminning tuzilishi tarixi 6. Bayt al-hikma akademiyasida tarjimonlik faoliyati 7. Hadislar to'plamlarining tuzilishi tarixi 8. Qadimgi eroniy manbalari 9. Qadimgi turkiy manbalari 10. O'rta Osiyoda qog'oz ishlab chiqarish tarixi 11. O'rta Osiyodagi qadimiy kutubxolar 12. Turkiston dajmoatchuluk uchun ochilgan ilk kutubxonalar 13. O'zbekiston'dagi asosiy qo'yozm a xazinalari 14. Jahondagi qo'yozma xazinalari va kataloglar 15. O'rta Osiyoda xattotlik san'ati 16. O'rta Osiyoda qo'llanilgan taqvimlar 17. O'rta Osiyoda rasm va miniatura san'ati 18. Qo'lyozmalmanni saqlash qoidalari va tiklash usullari 19. Qo'yozma kitobning tuzilishi 20. O'rta Osiyoda tosbosmaxonalar tarixi

<p>6-mavzu: Qadimgi turkiy (runiy, dulbarjin) yozuvni alifbesi eng muhim matnlari va ularni o'qish amaliyoti tarixshunosligi</p> <p>Qadimgi turkiy yozuvning paydo bolishiga olib kelgan tarixiy shart-sharoit. Turkiy xalqlarning ilk o'rta asnlardagi yangi konsolidatsiyasi va davlatchiligining navbatdagi bosqichi. Buyuk Turk xoqonligi. Mustaqil yozuv ehtiyoji. Avtoxton yozuv yaratish harakati. "Issiq" yozuv. Madaniy ta'sirlar.</p> <p>7-mavzu: Uyg'ur turkiy yozuvni. Alifbesi. Grafik hususiyati m atlari ustida islash amaliyoti tarixshunosligi</p> <p>"Uyg'ur yozuvni" nomini olgan yozuvning yaratilishi. Tarixiy sharoit. Uyg'ur xogonligi. Sug'd yozuvining kursiv husnixat shakkilari uyg'ur yozuvining grafik asosi ekanligi. R harfning ifodalananishi. Uyg'ur yozuv yodgorliklari. Paleografiyası masallari. Yodgorliklarning saqlanish holati, tadqiq etilish tarixi. Bugun Mo'g'ul yozuvining paydo bo'lishida sug'd va uyg'ur yozuvining bevosita ta'siri. Manjur va coreys yozuvlari yaratilishi haqidagi bahs va munozararing sug'd yozuvni ta'siri foydasiga hal bo'lgani.</p> <p>8-mavzu: O ram iycha boxtariy va yunon-boxtariy yozuvlar</p> <p>Oramiy boxtariy yozuv haqidasi. Aynanum yodgorligidan topilgan oramiy boxtariysiga oid sopol parchasidagi yozuv. Yunon alifbesiga asoslangan boxtary yozuv. Alifbesi. Yodgorliklari. Surx ko'tal bitigi. Ravatak Kushanlar davri hujjatlar arxividagi boxtariy yozuv. Boxtariy yozuvining grafik taraqqiyoti (eftalit bosqichi). Matnlarini o'qish va talqin qilish amaliyoti.</p> <p>9-mavzu: Dastlab Hindistonda tarqalgan, kelib chiqishi oramiy yozuvining variantlariga borib taqaluvchi braxmi va xvaroshchi yozuvlari</p> <p>O'zbekiston va Tojikistonning janubiy mintaqalarida arxeologik yodgorliklardan namunalarini topilgan. Bu yozuv bo'yicha mutaxassislar yetishtirish dolzab. Ravatak arxiv, Surx Kotal, Ayritom xotirot bitiklari. Sharqiy Turkiston (XXRning Uyg'ur avtonom rayoni hududlari) dan topilgan braxmi yozuvni namunalarini manbashunosligi). Shatiyol xarsanglaridagi tashrifnomalar va b.</p> <p>10-mavzu: M odulning in avzusi, uslubiy asostari, maqsad va vazifalari</p> <p>Qo'lyozma fondlarida saqlanayotgan ming-minglab kitoblardan soha mutaxassislar orasida barqarorlashgan, ilmiy y o i g a qo'yilgan, maxsus ishlab chiqilgan qaf'iy tartib qoidalarsiz foydalananish niroyatda og'ir bo'Mgan bo'lur edi. Sonsanoqisiz kitoblar orasidan zarur bo'lgan biror asami topish yoki bu xazinalarda nimalar bortigidan voqif bo'iishni manbashunoslarining mashaqatli mehnatisiz tasavvur qilib bo'lmaydi. Bilimning bu sohasi <i>mambashunoslik</i> deb ataladi.</p> <p>12-mavzu: M anbalarning turlari va shakkilari</p> <p>Yozma manbalami bugungi kunimizga xizmat qildirish uchun bunday manbalami yig'ish, taribga solish, ulaming atroficha <i>tansiflarvi</i> yaratish lozim</p>
--

(tavsif—har bir manbaning asosiy belgiari, xususiyatlari va tarkibi haqidagi muayyan tartibga solingan ma'lumotlar majmuidir). Tavsif jarayonida manbalai, avvalo, ijrosiga ko'ra xillanib qoladi. Bu xillanish (tasrif—*sinfarga boshish* ma'nosida) ularni o 'iganish, tushunish, tadqiq etish, zarur ma'lumotni osonlik bilan topishga imkon yaratadi.

13-mavzu: Yozuv tarixi va paleografiya. Q o'lyozma kitob haqida tushuncha

Yozuv nutq bilan bir qatorda ikkinchi aloqa vositasi hisoblanadi. Ma'lunki, yozuvlaming eng qadimysi *piktografik* yozuvdir. Ular tog' qoyalari, g'or devorlarida uchraydi. Bu yozuv belgilari maxsus toyush ifodalamay *voqeani yaxlit holda bildiradi*. Toshidan keyin bigiz, bambuk, teri, papirus, qog'oz, siyohlar kabi yozuv ashylari yuzaga kela boshtagach, ayrim rasmilarining o 'zliari ifodalagan narsaga o 'xshashligi asta-sekin yo'qola boradi. Niyoat, yozuv *ayrim so'zlarini bildiradigan alohida belgilardan* iborat bo'lib qoldi. Bu *terogifik* yozuvdir.

14-mavzu: Islom davri m anbashunosligining shakllanishi va rivojlanishi

Ma'lunki, qadim arab tilidagi yozma yodgorliklar Arabiston va Suriyaning janubidiagi qoyatoshlarga eramizing I asrlari atrofida bitilgan bitiktochlardan iboradir. Johiliya davri V—VII asrlar she'riyati ham og'zaki tarzda rivojiana borib, VIII—X asrlarga kelibgina xatga tushirildi. Yozma ababiyot arablarda VIII asrdan yuzaga keldi.

15-mavzu: Markaziy Osiyoda qog'oz ishlab chiqarish tarixi

Manbalaming guvohlik berishicha, qog'oz dunyo bo'yicha milodning II asrida Xitoyda kashf etilgan. U o 'simlik tanasidan hosil qilingan qipiqliq tayyorlangan bo'tqani yupqa qilib yoyib quritish yo'li bilan hosil qilingan. VI asrildan boshlab bu usulda qog'oz ishlab chiqarish Osiyoning boshqa mamjakatlariga, shu jumladan, Markaziy Osiyoning yirik shaharlariha ham yoyildi. Shubhasisz, tez orada, yozuv ashysi sifatida ishlatalib kelingan teri, pergament va papiroslami kasodga uchratdi.

16-mavzu: Qadim gi kutubxonalar

Markaziy Osiyoda, Hiro, Buxoro, Xiva, Samarqand kutubxonalari ishlab turgani ma'lum. Ular qoijozm a kitoblarni yig'ish va saqlash bilan bir qatorda ulardan nusxa ko'chirish, ularga chiroyli miniatyurlar chizish, muqovalash ishlari bilan ham shug'ullanganlar. Bu xazinalar mualiflar yozib kelib tortiq qilgan, hukmdorlar yoki amaldorlar buyurtmasiga ko'ra yozilgan, taijima qilingan yoki ko'paytirilgan kitoblar hisobiga ham boyib borgan.

17-mavzu: Jahondagi eng yirik qo'lyozma xazinalari

Jahondagi eng yirik qo'lyozma xazinalaridan biri Turkiyadagi Istanbul shahrda Sulaymoniya kutubxoriiasi deb ataladi. Unda arab, fors va turk tillarida

yozilgan jami 300 mingdan ortiq qo'lyozm a nusxalari saqlanadi. Yirik qo'lyozm a xazinalari arab mamjakatlari (Misr, Iroq, Suriya, BAA, Iordaniya, Marokash, Saudiya, Kuvayt va h.k.), Yevropa mamlikatlari (Germaniya, Fransiya, Buyuk Britaniya, Avstriya, Ispaniya, Rossiya va h.k.), Osijo mamlikatlari (Eron, Hindiston, Af'goniston, Pokiston va h.k.) da ham mayjud.

18-mavzu: O'zbekistondagi asosiy qo'lyozma xazinalari

O'zbekistonda eng yirik qo'lyozma xazinasi O'ZR FA Abu Rayhon Beruniy nomidagi sharqshunoslik instituti da joylashgan. Bundan tashqari qo'lyozm a xazinalari O'zbekiston muslimonlari boshqarmasining kutubxonasi, Vazirlar mahkamasi huzuridagi Toshkent Islom akademiyasi, O'zbekiston Milliy kutubxonasining nodir kitoblari va qo'myzmalar boim i, O'zbekiston Milliy universiteti, O'ZR Davlat Arxivii, Alisher Navoiy nomidagi O'zbek adabiyoti muzeysi idham bor.

19-mavzu: Fond ustida ishlash. Qo'lyozm alarni tavsiflash. Kataloglar tuzish. Ishchi katalog

Har qanday tadqiqot, avvalo, manba izlashdan boshlanadi. Bu manbalami qidirib topish, o 'rganish va qoilashning nazariyasi hamda analiy usullarini bilish manba izlashdagi eng yaqin yo'lini kafolatlaydi. Shu bois qo'lyozmalar fondida qo'lyozmalmi ilmiy yozib olish, tavsiflash va kataloglashtirishning soha tadqiqotchilari uchun ahamiyatli juda kattadir.

20-mavzu: Manbashunoslik tadqiqotining yo'nalishlari

Manbashunoslik tadqiqotlari quyidagi yo'nalishlarda olib borilishi mumkin: alohida manbalar tahlili bo'yicha; alohida masallalarga oid manbalar yuzasidan; alohida sohalarga oid manbalar yuzasidan; alohida davrlarga oid manbalar yuzasidan; alohida qo'lyozmalar yoki qo'lyozmalar to'plamlarining tavsifi yoki obzori tarzida; yangi topilgan qo'lyozma materiallar yuzasidan; manbalarning nashri yoki manbashunoslik tadqiqotlariga taqizilar va h.k.

IV. Amaliy mashq 'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashq 'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsija etiladi:

1. Fanning mavzusi, uslubiy asoslari, maqsad va vazifalari
2. Manbalaming turlari va shakllari
3. Yozuv tarixi va paleografiya. Qo'lyozma kitob haqida tushuncha
4. Islom davri manbashunosligining shakllanishi va rivojlanishi
5. Markaziy Osiyoda qog'oz ishlab chiqarish tarixi
6. Qadimgi kutubxonalar
7. Jahondagi eng yirik qo'lyozma xazinalari
8. O'zbekistondagi asosiy qo'lyozma xazinalari
9. Fond ustida ishlash. Qo'lyozm alam i tavsiflash. Kataloglar tuzish. Ishchi